

[Finansministeren.]

Jeg beklager derfor at måtte indskrænke mig til at sige, at der altså kan blive meget betydelige økonomiske konsekvenser, men at det i dag er helt umuligt at angive nogen størrelsesorden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 116 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 16) findes i tillæg A. sp. 141, fremsættelsen i tidenden sp. 108).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 8-12 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 19) findes i tillæg A. sp. 153, fremsættelsen i tidenden sp. 110).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 17) findes i tillæg A. sp. 139, fremsættelsen i tidenden sp. 108).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 20) findes i tillæg A. sp. 151, fremsættelsen i tidenden sp. 110).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Fanger m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 18) findes i tillæg A. sp. 149, fremsættelsen i tidenden sp. 108).

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Ib Thyregod m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 21) findes i tillæg A. sp. 159, fremsættelsen i tidenden sp. 110).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg skal for mit vedkommende afstå fra en detaljeret stillingtagen til de 6 lovforslag, som nu foreligger til behandling. Som det siges i fremsættelserne, sigter de mod en ligestilling i beskatningen af kooperationen på den ene side og private virksomheder på den anden side, hvilket søges opnået ved at bringe beskatningsreglerne for aktieselskaber i anvendelse, således at det er over-skuddet, herunder den udbetalte dividende, der udgør beskatningsgrundlaget. Regeringen føler sig ikke overbevist om, at forslagene bygger på de rigtige principper. Det giver ikke uden videre ligelighed at anvende samme principper på virksomheder, hvis forhold er forskellige. Imidlertid erkender regeringen for så vidt, at der foreligger et problem, som man søger at finde en løsning på, og jeg kan da også henvise til, at der i de to foregående folketingsår af regeringen er fremsat forslag til en vis skærpelse af den nuværende beskatning af de kooperative virksomheder, men inden for den nuværende lovgivnings principper. Disse regeringsforslag var udtryk for en imødekom-mende indstilling over for de synspunkter, der repræsenteres af de to forslagsstillende partier.

Regeringens forslag var oplæg til en for-handling, og jeg kan kun beklage, at 2 folke-tingsår er gået, uden at udvalgsforhand-lingerne har givet et resultat, hvorom der kunne blive bred enighed. Regeringen er for sit vedkommende stadig villig til forhand-ling. Ved udsigten til at venstre og det konservative folkeparti ville fremsætte egne forslag, har regeringen foreløbig valgt at indtage en afventende holdning; men jeg må naturligvis forbeholde mig senere at fremsætte forslag, såfremt forhandlingerne i det kommende udvalg måtte få et forløb, der gør fremsættelse af lovforslag fra min side hensigtsmæssig.

[Finansministeren.]

Jeg er lidt i tvivl om, hvorvidt den kendsgerning, at venstre og det konservative folkeparti møder med hver sit sæt forslag, vil lette eller besværliggøre forhandlingerne. Men de to partier må da prise sig lykkelige over, at deres hede ønsker om at danne regering sammen ikke er gået i opfyldelse, for hvorledes ville de i så fald have klaret denne sag? Man må jo i det hele have sine tvivl om den højt priste enighed mellem de to partier, når den end ikke har kunnet holde over for det foreliggende spørgsmål.

Ud over en omlægning og væsentlig forøgelse af beskatningen af kooperative virksomheder tager de to sæt forslag sigte på en lempelse af aktieselskabsbeskatningen. Jeg anerkender den dygtige indsats, der er præsteret i disse år, også af den del af erhvervs-livet, der er organiseret som aktieselskaber. Men netop de resultater, som er nået, peger ikke i retning af, at en lempelse af beskatningen kan siges at være nødvendig. Med henblik på det kommende skatteår er provenutabet ved de foreslåede ændringer skattemæssigt beregnet til omkring 65 mill. kr. Det er af en sådan størrelsesorden, at vi, hvis ændringen blev gennemført, måtte se os om efter erstatning andetsteds, så vidt vi i øjeblikket kan bedømme den statsfinansielle udvikling. Dette er en grund mere for mig til at fraråde denne ændring i aktieselskabsbeskatningen.

Heie: Der foreligger her 2 sæt lovforslag, som begge bygger på den forestilling, at der ikke er lighed i beskatningen af visse kooperative virksomheder, brugsforeninger, og den private detailhandel; men så vidt jeg kan se, har ingen i denne forbindelse forsøgt at definere, hvad lighed er. Det kan man ikke udlede alene af nok så mange statistiske undersøgelser. Afgørende må det nemlig være, om der her er tale om ensartede virksomhedstyper, og det er der jo netop ikke tale om her. Ligelighedsprincippet har man her afledt af den forudsætning, at der skal være lige ret for borgerne i et retssamfund; herom kan der jo ikke herske uenighed. Men på den anden side både kan og skal staten sondre i spørgsmålet om de organisationsformer, der anvendes i det økonomiske liv. Det er da også tilfældet på andre områder. Her

kan blot henvises til forskellen i beskatning mellem f. eks. et aktieselskab og en personligt drevet virksomhed. Hvorfor fremføres der ikke i debatten forholdet mellem beskatningen af f. eks. Irma og så en privat købmand, og hvorfor er de fremsatte lovforslag i øvrigt baseret på overgang til aktieselskabsbeskatning, når de undersøges, man mener at kunne støtte sig på, dog er foretaget ved sammenligninger mellem brugsforeninger og private købmænd?

Forslagsstillerne forsøger på forskellig måde at argumentere for, at der i hvert fald ikke i dag er større forskel på en brugsforening og en hvilken som helst anden forretning, selv om en sådan forskel måske nok tidligere har eksisteret. En brugsforening er efter deres mening ikke til at skelne fra en privat forretning, og følgelig skal de behandles ens. Jeg tror dog næppe, at hverken brugsforeningsfolk eller købmænd ville tiltræde, at der er tale om et og det samme. Navnlig synes det efter forslagsstillernes mening at være svært mistænkeligt, hvis der er tale om en stor kooperativ virksomhed som f. eks. brugsforeningen HB. Det ærede medlem hr. Ib Thyregod fremhæver i sin fremsættelsestale, at brugsforeningerne, herunder navnlig HB, FDB og de til disse knyttede fabrikationsvirksomheder, efterhånden har fået et sådant forretningsmæssigt koncernpræg, at det ikke kan være rimeligt at påberåbe sig de oprindelige andelsprincipper om solidarisk hæftelse m. v. som grundlag for en lempeligere beskatning.

Nu er den solidariske hæftelse ikke — og har vel aldrig været det — et oprindeligt andelsprincip. HB har i øvrigt ikke haft solidarisk hæftelse siden 1923, og tilsvarende gælder for en lang række andre, navnlig større brugsforeninger. Nej, de principper, som er grundlæggende for forbrugerkooperationen, er helt andre og dyberegående end hæftelsens karakter. Man er jo i virkeligheden her så nær, man i praksis kan komme et selvejerdemokrati baseret på „folkeaktier“ — ganske vist med fuld demokratisk stemmeret.

De principper, man bygger på, er for det første åbent medlemskab. Enhver borger, der vil indtræde i en brugsforening, er velkommen dertil, og det har altid været reglen. For det andet bygger man på demokratisk styreform. Ethvert medlem af for-

[Heie.]

eningen, den være stor eller lille, har samme ret til at vælge og lade sig vælge som alle andre. For det tredje skal overskuddet — eller rettere sagt den opnåede besparelse ved fælleskøbet — fordeles i forhold til medlemmernes køb, og for det fjerde bliver medlemskapitalen forrentet med en lav og begrænset rente. Disse principper gælder i alle landets brugsforeninger fra den største til den mindste, og det er disse principper eksistens og praktiske anvendelse, der gør det helt urimeligt at ville anvende nøjagtig den samme beskatningsform for private detailhandlere som for brugsforeninger.

Indkomst og overskud eksisterer ikke som begreber i en brugsforening, i hvert fald ikke i en brugsforening, der udelukkende handler med medlemmer, og handelen med ikke-medlemmer spiller i virkeligheden ingen praktisk rolle. Det er nemlig kun de små brugsforeninger med én butik, der kan handle med ikke-medlemmer, for hertil kræves jo næringsbrev, og følgelig gælder næringslovens § 26 om én butik pr. kommune også for sådanne brugsforeninger. En brugsforening er intet andet end en sammenslutning af mennesker, der i fællesskab køber ind til husholdningsbrug. Ingen ville vel finde på at beskatte besparelsen ved, at en gruppe mennesker enedes om et enkelt indkøb og delte besparelsen for dette enkelte køb, heller ikke hvis fælleskøbet gentages eller der ansættes en person til at foretage det. Er det da springet til at have eget uddelingssted, egen butik, der er det afgørende? Jeg forstår, at det ærede medlem hr. Ib Thyregod egentlig ikke mener, skellet skal sættes dér, men derimod ved det punkt, hvor brugsforeningen mister sit oprindelige andelspræg. Det kunne være interessant at få at vide, hvornår denne skæbne overgår en brugsforening, og hvor nøjagtigt grænsen mellem brugsforening og forretningsmæssig koncerndannelse skal sættes. Mener forslagsstillerne for begge sæt lovforslag på den anden side, at andre former for fælleskøb f. eks. i foreninger af funktionærer og lignende falder ind under beskatning, hvis der opstår besparelse? For det må jo ligeledes efter forslagsstillernes opfattelse påføre private detailhandlere en urimelig konkurrence.

Der er fra oppositionens side mange gange

talt for, at man burde fritage opsparing for beskatning. Hvor meget mere burde man ikke undgå beskatning af en direkte besparelse som den, der her er tale om?

Som man vil forstå, kan jeg ikke på mit partis vegne anbefale hovedprincipperne i de fremsatte lovforslag. Endnu mindre kan jeg gå ind for den specielle inkonsekvens, der findes i lovforslagene om at beskattes dividende, men undlade at beskattes rabat. Her forlader forslagsstillerne pludselig tanken om lighed i deres særlige udlægning og gør stærkt opmærksom på den principielle forskel på dividende og rabat, der betinger beskatning af den første, men ikke af den sidste. Jeg mener ganske vist, at der er klar forskel på rabat og dividende, men jeg finder på den anden side også, at der er helt selvstændige argumenter for under alle omstændigheder at fritage dividende for beskatning. Her er ikke tale om, som det ærede medlem hr. Fanger i sin ordførertale ved behandlingen af regeringslovforslaget for et år siden hævdede — Folketingstidende 1962-63 sp. 728 — at kooperationens dividende nærmest er identisk med aktieselskabernes dividende til aktionærerne. Der er efter min opfattelse tale om nærmest helt modsatte begreber. Aktionærernes dividende er andel i en fortjeneste, en profit, om man vil, tjent på det størst mulige overskud ved at drive privat erhvervsvirksomhed. Dette er jo som regel selve formålet med at oprette et aktieselskab. Brugsforeningens dividender er derimod det tilgodehavende, det enkelte medlem har fået ved sit bidrag til fælleskøbet, og det fordeles derfor netop i forhold til købet og ikke i forhold til kapitalen.

Så vidt jeg kan læse den højesteretsdom fra 1944, som det ærede medlem hr. Ib Thyregod henviser til i sin fremsættelsestale, og hvorefter dividende for et indkøbsaktieselskabs medlemmer måtte undergives beskatning og ikke kunne sidestilles med rabatydelser, var grunden hertil snarere, at den pågældende dividende var beregnet på en sådan måde, og at aktieselskabets vedtægter i øvrigt var indrettet således, at dividenden nærmest måtte sammenlignes netop med udbyttet i et aktieselskab og ikke med dividenden i en brugsforening.

Jeg kan i øvrigt heller ikke med hensyn til spørgsmålet om dividendens beskatning

[Heie.]

se, at de to sæt lovforslag er særlig konsekvente. Hvis man endelig skal beskattede dividenden, fordi man betragter den som en indtægt, må man da også betragte den som en indtægt hos modtageren og følgelig også beskattede den hos ham. Dette ønsker forslagsstillerne imidlertid ikke at gøre, måske fordi de alligevel ikke er helt sikre i deres sag.

Som jeg sagde indledningsvis, har forslagsstillerne fremhævet ønsket om lighed i beskatningen. Jeg tror imidlertid ikke, at man af de foreliggende undersøgelser, gengivet i betænkningen fra udvalget af 1956 vedrørende kooperationens beskatningsforhold, med sikkerhed kan udtale sig om en eksisterende ulighed mellem beskatningen af brugsforeningerne og købmændene. Bl. a. har andelsbevægelsens repræsentanter i udvalget stillet forslag om, at man ud over købmand, respektive uddeler, også inddrager det øvrige i virksomheden beskæftigede personales indkomst- og skatteforhold i undersøgelsen, men dette har udvalgets flertal afvist. Meget tyder dog på, at en sådan anvendt beregning afgørende vil ændre hele billedet, således at den typiske brugsforening bidrager med en lige så stor — eller endog større — procentdel af sin omsætning til skatteprovenuet som den typiske købmand.

Der er jo i dag til behandling 2 sæt lovforslag, der i mange henseender er identiske, men på enkelte punkter afviger fra hinanden. Det kunne i den forbindelse egentlig være interessant at få at vide, med hvilken motivering venstre sonder så stærkt mellem forbrugerkooperationen og andelsbevægelsens produktions-, salgs- og indkøbsforeninger. Det nævnes i fremsættelsen, at dividenden her beskattes hos modtageren i modsætning til brugsforeningsdividenden. Ganske vist, men denne sammenligning er vel næppe særlig relevant, idet det vel snarere er de tilsvarende private produktions-, salgs- og indkøbsselskaber, man skal sammenligne med. Er disse organiseret som aktieselskaber, beskattes udbyttet jo hos aktionærene. På dette punkt forekommer det konservative forslag unægtelig mere konsekvent.

Som man vil kunne forstå, kan jeg på mit partis vegne ikke anbefale de foreliggende

lovforslag, men på den anden side kan vi ikke have noget imod, at de behandles nærmere i et udvalg, for at det kan blive undersøgt, om der er mulighed for at finde et fælles grundlag i dette spørgsmål.

Ib Thyregod: Jeg vil gerne takke den højtærede finansminister for de bemærkninger, han fremsatte vedrørende de lovforslag, vi har fremsat.

Jeg forstod den højtærede finansminister således, at ministeren på den ene side ikke følte sig overbevist om, at det var det rigtige princip, vi havde anlagt for at skabe lighed, men på den anden side erkendte, at der forelå et problem, der skulle løses, og at man derfor ville indtage en afventende holdning. Man har ikke genfremsat det lovforslag, som tidligere er fremsat af nu afdøde finansminister Hans R. Knudsen netop med henblik på at opnå et resultat i udvalgsarbejdet i retning af at skabe denne lighed. Jeg forstår dette som et udtryk for, at regeringen vil samarbejde for at finde frem til en løsning af problemet om brugsforeningsbeskatningen.

Det er rigtigt, at der ikke er enighed mellem venstre og det konservative folkeparti. Jeg vil dog tro, at en sådan enighed vil kunne opnås, og det afgørende for os er at opnå praktiske resultater i retning af at afskaffe den ulighed, som findes efter den eksisterende lovgivning, hvad jo også den højtærede finansminister erkender ved at sige, at der her foreligger et problem.

Det ærede medlem hr. Heie kom ind på nogle af de betragtninger, jeg har gjort gældende i min skriftlige fremsættelse. Når vi har valgt den vej, for så vidt angår brugsforeningerne, at anvende aktieselskabsbeskatningens regler, er det netop fordi der gennem de senere år er sket en udvikling fra de små brugsforeninger på landet og i byerne til den centralisering af hele brugsforeningsbevægelsen, som det ærede medlem formentlig kender betydelig bedre end jeg. Ifølge referater i pressen fra den 21. oktober i år vil det blive nødvendigt at nedlægge ca. 1.000 brugsforeninger, og man har omfattende centraliseringsplaner inden for brugsforeningsbevægelsen. Det er ikke noget nyt; det er ting, som har været omtalt gennem nogen tid.

For nogen tid siden omtaltes i Berlingske

[Ib Thyregod.]

Aftenavis — jeg beder om formandens tilladelse til et citat —:

„Gigantisk plan om at overtage 25 pct. af byernes detailhandel. 500 mill. kr. skal alene i byerne investeres i nye supermarkeder under en kommende „Danmarks Brugsforening“.“

Ekspansionen er i gang. Hovedstadens Brugsforening har fået navneforandring og har sammensluttet sig med en række andre brugsforeninger, og det, man sigter på, er en kapitalkoncentration med henblik på at oprette en række supermarkeder ude omkring i det frie land, som vi kender det i udlandet. Det er altså en meget betydelig kapitalkoncentration, der skal finde sted gennem denne sammenslutning og med nærlæggelse efterhånden af de mindre brugsforeninger. Det må derfor være naturligt at hævde, at man ikke uden videre kan anvende de gamle andelsprincipper, som netop var gældende for de små brugsforeninger med solidarisk hæftelse o. lign.

Det ærede medlem hr. Heie var desuden inde på, at dividende er udtryk for en besparelse. Jeg vil hertil gerne sige, at det fremgår af den højesteretsdom, jeg har omtalt, og som det ærede medlem også nævnte, at der er en forskel mellem dividende og rabat. Rabat er en ydelse, man på forhånd er forpligtet til at yde over for de pågældende, mens dividende er en ydelse, som udbetales efter et skøn, når året er gået. En rabat kan derimod udmærket godt betales ved årets afslutning, når blot man på forhånd har forpligtet sig dertil. I vort lovforslag står der udtrykkeligt — det nævnes ikke i de konservatives lovforslag — at rabatydelser kan fradrages. Det betyder, at brugsforeningerne, i det omfang de ønsker at gå over til rabatydelser, kan ændre deres dividende til en rabatydelse og på den måde opnå den samme stilling som den private handel. Det er kun i det omfang, man anvender denne dividende, som altså fastsættes skønsmæssigt efter årets afslutning, at der kan blive tale om, at den indgår i det regnskabsmæssige overskud. Det følger af principperne i den nævnte højesteretsdom, og det følger af embedsmandsudvalgets betænkning, at der her er en skatteretlig forskel mellem dividende og rabat.

I tilslutning til fremsættelsen vil jeg

gerne gøre nogle enkelte bemærkninger om de fremsatte lovforslag. Spørgsmålet om kooperationsbeskatningen har efterhånden været fremme i en række år. Det er naturligvis ikke en tilfældighed, at dette spørgsmål er blevet rejst gang på gang; det skyldes, at der ikke foreligger en retfærdig lovgivning på dette område. Dette er årsagen til, at problemerne gang på gang kommer op i den offentlige debat. Jeg har i min fremsættelse nærmere begrundet, hvori uligheden består, og hvorledes problemet efter vor opfattelse bør løses, og jeg vil gerne opfordre til et bredt samarbejde om denne sag, hvilket efter vor opfattelse må være af afgørende betydning for en retfærdig løsning af spørgsmålet om beskatningen.

Vore forslag er udformet i tre lovforslag, et lovforslag om ændring i aktieselskabsbeskatningen og to mindre lovforslag, som har relation til disse ændringer i aktieselskabsbeskatningen. Som den højtærede finansminister sagde, er dette kombineret med en lempelse af aktieselskabsbeskatningen, hvilket vi finder rimeligt, fordi der i øjeblikket er tale om en dobbeltbeskatning, et synspunkt, som svarer til vort hidtidige standpunkt på dette område. Det er derfor en misforståelse, hvis man uden videre om dette lovforslag siger: det betyder indførelse af aktieselskabsbeskatning med den deraf følgende dobbeltbeskatning af brugsforeningerne, for det er netop meningen, at vi kombineret med dette forslag vil forsøge at afvikle dobbeltbeskatningen, og så opstår der ikke den ulighed, som det ærede medlem hr. Heie pegede på, mellem aktieselskabsbeskatningen og den beskatning, som nu f. eks. finder sted af den private købmand.

Jeg nævnte, at rabatydelser skulle kunne fradrages. Desuden vil jeg gerne omtale afgrænsningen af de virksomheder, som falder ind under vore lovforslag.

Forbrugerkooperationen er omfattet af vore forslag, mens indkøbs-, salgs- og produktionsforeninger ikke berøres heraf. Det skyldes for det første den udvikling, der er foregået inden for brugsforeningerne, og som jeg har omtalt, og for det andet, at der er den forskel mellem dividende i en brugsforening og dividende i indkøbs-, salgs- og produktionsforeninger, at man i disse sidste beskatter dividenden hos den pågældende

[Ib Thyregod.]

modtager i modsætning til, hvad der er tilfældet i brugsforeningerne. I indkøbs-, salgs- og produktionsforeningerne er dividenden noget som indgår i den pågældendes erhverv, i hans skattepligtige indtægt. Dette er ikke tilfældet ved køb hos brugsforeninger, og derfor er der grund til at gøre en forskel på dette område. Det ærede medlem hr. Fanger har da også forladt det, som oprindeligt var princippet i det konservative forslag, idet han er gået ind på, at for mejerier og slagterier skal efterbetalingen undtages.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger om den omtale, venstres forslag i øvrigt har fået, ikke her i tinget, men i dagspressen og i de blade, som har tilknytning til andelsbevægelsen. Venstres forslag har i høj grad været omtalt, og de er også i høj grad blevet angrebet af de blade, som har tilknytning til forbrugerkooperationen. Det er for så vidt ejendommeligt at se, at de er blevet angrebet langt hårdere end det ærede medlem hr. Fangers forslag, men det er måske, fordi man fra den side mener, at vore forslag er mere realistiske end dem, som det ærede medlem hr. Fanger har fremsat.

Hvad angår den kritik, vore forslag har været ude for, vil jeg gerne først nævne Andelsbladet, hvori man har gennemgået forslagene og efter at have fået de oplysninger, der var relevante i denne henseende, i høj grad argumenteret på saglig basis omkring disse spørgsmål, ligesom Andelsbladet har givet os lejlighed til at give de oplysninger, vi ønskede, således at dets læsere kunne få korrekte oplysninger.

Den samme kompliment kan jeg derimod ikke give to andre blade, der har beskæftiget sig med venstres forslag, nemlig Samvirke og Kooperation, blade, som også har tilknytning til brugsforeningerne. For det første har man ikke overholdt de almindelige presseetiske regler, der siger, at når man fremsætter et angreb, sender man den pågældende et eksemplar af bladet. Først langt senere fik jeg oplysning om, at der havde været indeholdt forskellige artikler i disse blade om venstres forslag. Man har heller ikke fundet anledning til at søge oplysning om vore forslag eller, på samme måde som Andelsbladet, rekvireret et eksem-

plar af dem. Bladene har blot underkastet dem en argumentation på et plan, man egentlig ikke skulle forvente i sådanne blade.

Det ene af disse blade — det var Kooperation — havde en artikel, hvis overskrift var: „Æh, bæh, buh“, og artiklen var holdt på samme barnlige plan som overskriften. Også Samvirkes artikel om disse spørgsmål er holdt på et plan, som man ikke forstår i et blad med en sådan udbredelse. Forholdet er dog det, at man gennem et sådant blad skulle være i stand til dels at skaffe sig de nødvendige oplysninger, dels at bedømme dem. Det burde navnlig ikke give urigtige oplysninger om venstres forslag, som det har været tilfældet. Jeg håber, at den kommende argumentation omkring vore forslag må være saglig og underbygget af en virkelig undersøgelse og overvejelse af, hvad det er, venstres forslag går ud på.

Jeg vil gerne nævne en anden bladmeddelelse, en artikel fra den 21. oktober i Aktuelt, som var underskrevet af Ole Malmqvist. Det er en gennemgang af forslaget om kooperationsbeskatningen, og der står — hvis jeg må have lov at citere —:

„Denne særbeskatning er VK-forslagsstillerne indforstået med falder bort, hvilket Kooperationen ikke kan have noget imod — tværtimod.

Ej heller vil Kooperationen egentlig kunne have noget imod at blive beskattet som aktieselskaber, hvis dividendeudbetalingen holdes uden for denne beskatning.

Da det ikke er meningen, at kooperative virksomheder skal finansiere kapitalindehaveres livsudfoldelse, vil kooperative virksomheder normalt kunne disponere over eventuelt driftoverskud på en sådan måde, at man, når afskrivningsregler og skattefri henlæggelsesordninger udnyttes, stort set vil kunne gå lettere ud af opgøret med skattevæsenet, end man kan nu under særbeskatningsordningen.“

Så kommer man ind på dividenden, og her er man ikke enig med forslaget. Men i denne artikel i Aktuelt er man i og for sig enig i, at det må være rimeligt også ud fra Kooperationens synspunkt med en aktieselskabsbeskatning. Det er kun spørgsmålet om dividenden, der står tilbage, og hvis denne artikel i Aktuelt kan siges at give ud-

[Ib Thyregod.]

tryk for nye signaler på dette område, vil vi være tilfredse, for så står vi måske foran en løsning af disse problemer.

Jeg vil endvidere gerne til støtte for vore synspunkter henvise til en artikel af professor, dr. jur. Thøger Nielsen i Juristen for 1961, side 616 — jeg beder om tilladelse til at citere. Professor Thøger Nielsen siger her om kooperationsbeskatningen følgende:

„Den her i landet udviklede kooperationsbeskatning må betegnes som en særegen form for begrænset selskabsbeskatning, idet foreningsindkomsten opgøres som en fast procent af foreningsformuen. Indkomstopgørelsen er med andre ord helt løsrevet fra de principper, der normalt gælder for beregningsgrundlaget. Selve skatten, der udskrives på det fiktive beregningsgrundlag, andrager fremtidig for brugsforeninger 44 pct. samt for visse indkøbsforeninger og produktions- og salgforeninger 18 pct.

Det fremgår ret tydeligt af betænkningen vedrørende Kooperationens beskatningsforhold, at kooperationsbeskatningen er udtryk for en reduceret beskatning såvel sammenlignet med personbeskatningen som den ubegrænsede selskabsbeskatning.“

Og videre siges der om dette spørgsmål og om det før omtalte foreløbige udkast:

„Der er dog grund til i denne forbindelse at fremhæve, at andelsforeninger ikke skatteretligt er tvunget til at udlodde alt overskud, når blot det, der udloddes, fordeles efter omsætningen med medlemmerne. Det her omtalte forhold er af ganske afgørende betydning, idet det vel nok netop er denne omstændighed fremfor nogen anden, der gør kooperationsbeskatningen til et privilegium. Adgangen til at kumulere store foreningskapitaler under lempede beskatningsvilkår bevirker, at navnlig de store foreninger får en uomtvistelig „kapitalistisk“ slagkraft.“

Professor, dr. jur. Thøger Nielsen, som er professor i skatteret ved Københavns universitet, går altså ind for, at der foreligger en særbeskatning og nævner specielt den formueopsamling, som her finder sted, og som giver disse virksomheder en betydelig

slagkraft. Det gælder jo bl. a. HB, Fællesforeningen og dens fabriktionsvirksomheder, som jo har en ganske lille beskatning — den andrager nogle få hundrede tusinde kroner — i forhold til de meget betydelige værdier og den meget betydelige omsætning på flere hundrede millioner, som HB har. Det er disse synspunkter, som man altså anlægger fra sagkyndig juridisk side, der har bevirket, at vi har ønsket at fremsætte forslag om denne lovgivning. I venstres folketingsgruppe er vi helt enige om dette forslag, og det er jo ingen hemmelighed, at der i venstres folketingsgruppe også findes flere andelsfolk, men vi har overvejet dette spørgsmål længe og fundet frem til dette som en rimelig løsning.

Jeg vil i denne forbindelse bede om tilladelse til at slutte med et citat fra De samvirkende danske Andelsselskabers henvendelse til folketingsudvalget i fjor. Man kritiserer den betænkning, som professor Thøger Nielsen har omtalt, hvorefter der var tale om en skattefavør til brugsforeningerne. Man siger, at det er ikke tilfredsstillende — det er de samme synspunkter, som er gjort gældende af det ærede medlem hr. Heie — og så hedder det:

„Endvidere er sammenligningen baseret på talmateriale fra en opgangskonjunktur, hvor andelsforeningernes beskatning stiger langsommere end de private virksomheders på grund af forskellen i skattesystemet. Ejendomsvurderingen af 1960 har utvivlsomt medført en forøgelse af andelsforeningernes formue og vil dermed også bringe deres indkomstskat i vejret, medens den for private virksomheders vedkommende i det højeste fører til en øget formuebeskatning. Det højere skatteniveau, andelsforeningerne derved kommer op på, vil ikke blive påvirket af eventuelt kommende nedgangskonjunkturer i samme grad som private virksomheders, idet formuen bevæger sig langsomt nedad, og den særlige skatteform medfører, at der skal betales skat i andelsforeninger, uanset om der måtte forekomme et regnskabsmæssigt underskud på driften.

Over et længere åremål er der således grund til at tro, at den nuværende be-

[Ib Thyregod.]

skatning målt i forhold til omsætningen vil være så nær ved lighed, som man i praksis vil kunne forvente at komme.“

Det, der fremgår af disse bemærkninger, er, at andelsforeningernes beskatning — det er jo specielt brugsforeningerne, vi her beskæftiger os med — at denne beskatning er bagefter. Hvis man undersøger, på hvilken måde brugsforeningerne beskattes, ser man, at det går til på den måde, at af deres formue beregnes en skønnet fiktiv indtægt på 4-6 pct. af denne formue. Formuen finder man frem til ved at tage ejendomsskyldværdierne for de pågældende ejendomme. Nu ved jo enhver, at ejendomsskyldværdierne ikke har så forfærdelig meget med handelsværdierne at gøre, navnlig ikke, når der er gået et par år; vi kender jo fra statistikken vedrørende handel med ejendomme, at ejendomsvurderingerne ligger betydeligt under handelsværdierne. Når man derfor lader ejendomsvurderingerne gå ind i denne fiktive indtægt, må der blive en forskel, som andelsudvalget altså også her har peget på, idet det siges, at de stiger langsommere end i de private virksomheder, men at der på længere sigt bliver lighed, nemlig når det går den anden vej. Men når vi ser tilbage på den udvikling, vi har haft, siden denne lovgivning blev gennemført, viser det sig, at det hele tiden er gået den samme vej. Vi har hele tiden haft en stigende udvikling, inflation kan man kalde det; de faste værdier er steget, og på denne måde er beskatningen kommet bagefter. Der er vel ingen, som tror, at der foreløbig er tale om ændringer af nogen særlig betydning på dette område. Derfor er det også efter andelsbevægelsens egen udtalelse i denne henvendelse sådan, at beskatningen er kommet bagefter; der er ikke skabt nogen lighed i beskatningen, og derfor havde det været meget ønskeligt, om andelsbevægelsen selv havde forsøgt at skabe et forslag om disse ting for brugsforeningernes vedkommende, om de selv havde forsøgt at skabe mulighed for en ligestilling.

Det har man ikke forsøgt; vi må derfor gå i gang med disse problemer, og vi har altså i vort parti fundet, at de lovforslag, vi her er kommet med, rammer så retfærdigt som muligt. Helt retfærdig kan vel ingen ordning blive, men i hvert fald så retfærdig som muligt. Jeg skal derfor udtrykke håbet om, at der vil komme et positivt resultat ud af de kommende udvalgsforhandlinger.

Fanger: Jeg takker den højtærede finansminister for hans udtalelse om, at regeringen søger en løsning, og at den er villig til forhandling. Ganske vist udtaler den højtærede finansminister, at han ikke mener, at det er de helt rigtige principper, vi er kommet med, men han håber, at udvalgsbehandlingen vil kunne føre til et resultat.

Det vil være naturligt at se lidt historisk på spørgsmålet om kooperationens beskatning. I 1934 nedsattes den første kommission med den opgave at undersøge de kooperative virksomheders rette beskatning. Den afsluttede 3 år efter sit arbejde uden at kunne nå til enighed om et forslag, og i mellemtiden fortsatte den skattemæssige favorisering af kooperationen. Gennem en konsekvent og stædig afvisning af enhver reform er det lykkedes kooperationen gennem snart 30 år at undgå en beskatning, der går ud over det rent symbolske.

Medens der imidlertid i 1930'erne endnu med nogen ret kunne anføres visse historiske forhold som støtte for en lempeligere beskatning af kooperationen, er forholdene i 1960'erne ganske løbet fra denne situation. Skattetrykket er steget enormt. I 1934 betaltes der f. eks. kun 100 mill. kr. i samlede direkte skatter til staten, men i 1961 var tallet steget til 4 milliarder. Skatten på de private erhvervsvirksomheder er vokset vældigt, og kooperationen er i samme tid også vokset vældigt, to forhold, som næppe er uden forbindelse med hinanden, da skattefrihed eller noget, der nærmest må karakteriseres som sådan, jo giver en enorm fordel i konkurrencen.

[Fanger.]

I 1946 nedsattes der en ny kommission, som heller ikke afsatte sig resultater. I 1956 nedsattes en ny alsidigt sammensat kommission, som i sine betænkninger afgav den mest udførlige redegørelse med en statistisk dokumentation af kooperationens skatteprivilegium. Man vægrer sig ved at tro, at det skulle være muligt for kooperationen fortsat at opretholde sit aldeles forhistoriske skatteprivilegium, som efterhånden nærmest minder om enevældens skattefritagelse for visse privilegerede grupper i samfundet.

Striden om kooperationens rette beskatning har sin rod tilbage i de kooperative foreningers første oprettelse her i landet. Brugsforeningerne var dengang snævre sammenslutninger af forbrugere, som fandt ud af, at de kunne skaffe sig forbrugsvarer billigere, når de i fællesskab indkøbte varer i større kvanta og derefter individuelt aftog disse varer i deres brugsforening. Når året var gået, blev overskuddet i form af dividende udloddet i forhold til det samlede vareindkøb, som det enkelte medlem havde haft. Kun medlemmerne kunne købe i brugsforeningen, og de påtog sig samtidig et personligt solidarisk ansvar for foreningens økonomiske forpligtelser. På tilsvarende måde forholder det sig med de mange produktions- og salgforeninger, som efterhånden dukkede op.

Efterhånden som tiden gik, voksede den kooperative virksomhed langt ud over disse primitive rammer, og de karakteristiske momenter, personlig tilknytning til en snæver og over for omverdenen afgrænset medlemskreds med solidarisk ansvar, trådte stærkt i baggrunden. Ikke mindre end 1.200 af landets 1.900 brugsforeninger har ved at løse næringsbrev fået adgang til at handle med ikke-medlemmer; medlemmernes personlige hæftelse for foreningens økonomiske forpligtelser er samtidig gledet stærkt i baggrunden, og den personlige tilknytning til den kooperative forening er for det meste gået tabt. Hertil kommer, at kooperationen har bredt sig langt ind på områder, som tidligere er blevet betjent af det private erhvervsliv. Den driver nu adskillige fabrikker, stormagasiner o. lign. og samarbejder med udlandet i internationale sammenslutninger.

Medens man derfor oprindeligt med rette kunne hævde, at kooperationens formål var at skaffe medlemmerne billige varer, respektive forhandling og salg af medlemmernes produkter mest fordelagtigt, har kooperationen nu ganske skiftet karakter. Brugsforeningerne udøver helt de samme funktioner som den private detailhandel, og det er selve udøvelsen af disse funktioner, der skaber den forretningsmæssige gevinst, den gevinst, der normalt er forbundet med indkøb og distribution af varer gennem detailforretninger.

Uanset at en del af dette overskud udloddes til medlemmerne, ligesom også aktieselskaber udlodder en del af deres overskud som dividende, er der først indtjent en indtægt, og dette faktum er tilstrækkeligt til, at der efter dansk skatteret foreligger en skattepligtig fortjeneste. En kooperativ erhvervsvirksomhed sigter i øvrigt også på ved et overskud at sikre sig kapital til fremstød i form af nye udsalg, modernisering af bestående forretninger og meget andet, ligesom det sker inden for al anden erhvervsvirksomhed. At det så er meningen ved udlodning af en del af overskuddet som dividende at reducere medlemmernes faktiske udgifter til varekøb, at billiggøre varerne, som kooperationen kalder det, kan lige så lidt fritage andelsforeningerne som nogen anden erhvervsdrivende forening eller selskab fra at yde sin part til den offentlige husholdning i form af en skat af overskuddet.

I ly af den enorme skattebegunstigelse, som kooperationen hidtil har nydt og efter regeringspartiernes opfattelse fortsat bør nyde, har kooperationen fået meget store midler til rådighed til at gå ind i en stadig hårdere konkurrence med det øvrige erhvervsliv, som må bære følelige skatter, og nu påtænker man jo at koncentrere alle brugsforeninger i én stor forretning.

I konsekvens af, at kooperationen mener, den driver virksomhed under en form, der principielt udelukker beskatning af den, hævder den sødelig, at dividenden må være skattefri, selv om man skulle gå over til at beskatte de kooperative virksomheder af deres overskud. De påstår, at dividende er det samme som rabat. Men det er simpelt hen urigtigt efter dansk ret. Det fremgår bl. a. af kooperationsbetænkningens anden del, hvori embedsmændene fra skattedepar-

[Fanger.]

tementet har klargjort forskellen mellem begreberne rabat og dividende. Rabat er en på forhånd fastsat prisreduktion, som ydes, uanset hvorledes årsregnskabet stiller sig, og endvidere ydes rabat til alle, der køber, ikke blot til en begrænset kreds. Rabat er hermed i virkeligheden en prisreduktion, som fradrages og ikke indgår i det skattepligtige overskud. Dividende, som den kendes i brugsforeningerne, fastlægges først, når man kender årsoverskuddet og ved, om der er råd til at yde den. Endvidere ydes den kun til medlemmer. Kooperativens dividende er hermed nærmest identisk med aktieselskabernes dividende til aktionærer, og den har jo altid været beskattet. Det skal for en sikkerheds skyld nævnes, at skattepligten for brugsforeningernes dividende kun vedrører beskatningen hos foreningen selv af sådanne beløb; hos medlemmerne er den skattefri, når den vedrører køb til privat forbrug, men skattepligtig, når den vedrører køb til medlemmets drift. Når der er så megen diskussion om spørgsmålet om dividende, er det imidlertid muligt for de kooperative virksomheder at gå over til at fastsætte en rabat i stedet for deres dividende; dermed er det spørgsmål løst for dem.

Medens de kooperative virksomheder indtil 1940 havde været så godt som fritaget for skat, blev der med virkning for skatteåret 1940-41 indført en beskeden beskatning af sådanne virksomheder. Da skatetrykket for alle andre steg stærkt under krigen, blev det åbenlyst, at en revision af kooperationsbeskatningen måtte til. Der var derfor i de første efterkrigsår en livlig debat om udformningen af denne beskatning, og der blev i 1946 nedsat et udvalg til forberedelse af den nye kooperationsbeskatning. Da udvalget endnu i begyndelsen af 1948 ikke havde fuldført sit arbejde og en ligestilling med det øvrige erhvervsliv var påtrængende, fremsatte det konservative folkeparti den 29. januar 1948 i folketinget et forslag om kooperationsbeskatning. Det blev ikke gennemført, men til gengæld opnåedes et definitivt løfte fra de øvrige tre gamle partier om en reform af kooperationsbeskatningen, et løfte, der må binde disse til at virke for en reform, lige indtil den reelt er gennemført.

Løftet fik form af en dagsorden af 19. marts 1948, tiltrådt af socialdemokratiet, venstre, det radikale venstre og det konservative folkeparti; heri hedder det, at regeringen opfordres til at søge lighed i beskatningen af kooperationen og det private erhvervsliv tilvejebragt allerede fra og med skatteåret 1948-49.

En ændring af kooperationsbeskatningen skete dog først fra og med skatteåret 1949-50, idet man da gik over til den stadig gældende beskatning af en fikseret indkomst i de kooperative virksomheder ansat som en vis procent af formuen.

Erhvervsorganisationerne påpegede allerede ved denne beskatnings gennemførelse, at den ikke ville føre til den lovede ligestilling, og dette førte så til nedsættelsen af den tidligere omtalte kommission af 1956.

De gældende regler for beskatning af de kooperative virksomheder går ud på følgende. For det første: såvel brugsforeninger som indkøbs-, salgs- og produktionsforeninger opgør deres nettoformue efter statskattelovens almindelige regler for opgørelse af den skattepligtige formue. For det andet: foreningens indkomst er beskatningen uvedkommende. For det tredje: kooperative foreningers „skattepligtige indkomst“ beregnes herefter som en vis procent af formuens værdi. For det fjerde: den således beregnede indkomst bliver derefter genstand for en beskatning.

Lad mig et øjeblik se på, hvilke resultater kooperationskatteudvalget af 1956 kom til. Man sammenlignede den beskatning, som den private købmand havde, med den skat, som brugsforeningen selv udreder til stat og kommune, plus den skat, som uddeleren personligt udreder af sin uddelerløn.

Resultatet var, hvis man sammenlignede beskatningen i forhold til omsætningen, at købmanden betalte 40 pct. mere end brugsforeningen plus uddeleren. Men hvis man sammenlignede beskatningen i forhold til indkomsten, betalte købmanden tre gange så stor en skat som brugsforeningen plus uddeleren. Hvis man sammenligner beskatningen for nogle større andelsforetagender med tilsvarende aktieselskaber inden for samme branche, viser det sig, at inden for korn-, foderstof- og gødningsbranchen betaler aktieselskaberne 6-7 gange så stor en skat som andelsforeningerne i

[Fanger.]

forhold til omsætningen, men i forhold til indkomsten betaler aktieselskaberne en skat, der er ikke mindre end 22 gange så høj som for de tilsvarende andelsforetagender.

Det konservative folkeparti foreslår en kooperationsbeskatning efter følgende linjer:

1) Samtlige former for kooperative virksomhed beskattes på basis af et skattepligtigt regnskabsoverskud, der opgøres på samme måde som hos andre erhvervsvirksomheder. Dette medfører, at kooperative virksomheder skattefrit kan afskrive på maskiner og inventar, på bygninger og varelagre, på bindende købekontrakter samt henlægge skattefrit til investeringsfonds på samme måde som andre erhvervsdrivende.

2) De kooperative virksomheder kan ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst fradrage dividende, efterbetaling eller bonus, der udbetales til medlemmerne. Den eneste undtagelse er mejeriers og slagteriernes efterbetaling, idet denne afregning er en indarbejdet betalingsform for leverandørernes produkter.

3) Den for aktieselskaber gældende datterselskabslempelse overføres til også at gælde for kooperative virksomheder, når disse ejer mindst 25 pct. af den dividendegivende forenings andelskapital eller af aktieselskabets aktiekapital.

4) Kooperative foreningers skatteindkomst beskattes på lige fod med aktieselskabers. Dette vil med den nuværende aktieselskabsbeskatning betyde en skatteprocent på 41 med halvdelen af den betalte skat som fradragsberettiget.

5) Vi foreslår samtidig en nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen ved, at det skattefrie fradrag på 2½ pct. af aktiekapitalen forhøjes til 5 pct. Hvis dette gennemføres, bliver kooperationsbeskatningen for at opnå ligestilling reduceret til 36 pct.

6) Samtidig stiller vi forslag om, at kooperative virksomheder betaler særlig indkomstskat efter samme regler, som er gældende for aktieselskaber. Vi er ikke tilhængere af denne beskatning, men når den gælder for det øvrige erhvervsliv, må den også gælde for Kooperationen.

Det konservative folkeparti anerkender de kooperative virksomheders store betydning i fortid, nutid og fremtid, men tidspunktet

må være kommet, hvor vi afskaffer deres skatteprivilegium.

Samtidig med dette forslag om, at Kooperationen skattemæssigt ligestilles med andre erhverv, foreslår vi, at der for aktieselskaber foretages en lempelse ved, at 5 pct. af aktiekapitalen må fradrages, før man når til det skattepligtige beløb. Efter de nugældende regler er det kun 2½ pct.

Jeg takker den højtærede finansminister for hans sympati for dette forslag, omend det synes mig, at han ikke rigtig havde noget at have den i; finansministeren mente, at det ville give et provenutab på 65 mill. kr. Men lad mig give begrundelsen i nogle punkter:

1) Med en forhøjelse til 5 pct. fritager man den del af et selskabs overskud, der svarer til normal forrentning af aktiekapitalen, for den dobbeltbeskatning, som aktieselskabsbeskatningen i øvrigt er ensbetydende med.

2) Det er fortsat meget nødvendigt at fremme den private opsparing, som er grundlaget for de nødvendige investeringer. Skattelettelsen i vore selskaber er særlig hensigtsmæssig, fordi den ikke medfører et overforbrug, men kun danner grundlag for de investeringer, som er så nødvendige for at følge med i den tekniske udvikling, hvorved vi kan få en fortsat produktionsstigning.

3) Ved gennemførelsen af omsætningsafgiften for godt et år siden blev der pålagt aktieselskaberne en byrde beregnet til ca. 100 mill. kr., og medens den personlige skat blev lempet med et tilsvarende beløb, fik aktieselskaberne ikke nogen skattenedsættelse.

4) Aktieselskabsbeskatningen har givet et betydelig større provenu end beregnet ved dens gennemførelse, og derfor mener vi, det må være naturligt at foretage en nedsættelse af aktieselskabsbeskatningen, en nedsættelse, som man næsten 100 pct. ved vil blive brugt på en måde, der kommer hele befolkningen til gode.

Samtidig med fremsættelsen af vort forslag har venstre fremsat sit forslag til lovændring. Det er identisk med vort, hvad angår lettelsen af aktieselskabsbeskatningen, og det er identisk med vort, hvad angår beskatningen af brugsforeningerne, men venstre undtager andelsproduktions-, salgs- og indkøbsforeninger. Efter vor for-

[Fanger.]

mening kan man ikke således undtage disse kooperative virksomheder, som jo består af f. eks. andelsmejerier, andelsslagterier, andelsementfabrikker, andelsgødningsforeninger, andelsfoderstofforeninger, andelsægforeninger o. s. v., som arbejder i konkurrence med og undertiden med prisaftaler med de tilsvarende aktieselskaber. Lad os se, hvem der klarer sig bedst i konkurrencen, når de også skattemæssigt ligestilles.

Axel Sørensen: Jeg skal på det radikale venstres vegne fremføre nogle bemærkninger til de foreliggende lovforslag, som angår en ændring af de nugældende beskatningsforhold for Kooperationen og aktieselskaberne.

Må jeg begynde med at erindre om, at i sidste folketingsssamling fremsatte nu afdøde finansminister Hans R. Knudsen et forslag vedrørende den fremtidige beskatning af Kooperationen. Forslaget var på adskillige punkter udtryk for en vis imødekommenhed over for de to partier, der i dag møder med deres selvstændige forslag. I det udvalg, der beskæftigede sig med dette forslag, søgte man at opnå enighed. Det lykkedes ikke, men der vistes de to partier den imødekommenhed, at det blev foreslået dem, at de skulle bearbejde og fremsætte deres eget forslag. Det lykkedes ikke, inden samlingen sluttede, men nu foreligger resultatet af deres arbejde, og det er det, vi skal tage stilling til.

Forskellen mellem de to partiets forslag kan jo betegnes som værende meget ringe. Der kan næppe mangle ret meget, måske blot et udvalgsmøde, før de to partier kan enes om en fælles linje.

Det er i særlig grad brugsforeningerne og den dividende, der kommer medlemmerne af sådanne til gode, de to partier vender sig imod. Grundlaget for beskatningen af Kooperationen blev, som det allerede er nævnt, gennemført i samlingen 1949-50 og går ud på, at beskatningen foretages af en fikseret indtægt, nemlig på 4 pct. af formuen for de brugsforeninger, der kun handler med medlemmer, og 6 pct. for de brugsforeninger, der handler med ikke-medlemmer. Det resulterede i, at der til dels blev ro om forholdet, men dette be-

skatningsgrundlag, som man også i dag med baggrund i de foreliggende lovforslag går imod, kan jo være svingende. I øjeblikket befinder vi os i en periode, hvor investeringer måske er ret hyppige; de foretages i forretningsøjemed for at påkalde kundernes opmærksomhed, og det gælder, hvad enten man taler om den private handel eller om Kooperationen. Der foretages mange ombygninger og nyinvesteringer, også inden for brugsforeningsbevægelsen. Man har måttet påtage sig gældsforpligtelser, som har nedbragt formuen, og på baggrund af dette har denne fikserede indkomst på 4 pct. af den konstaterede formue været svingende fra forening til forening. Jeg nævner det bare, for af den undersøgelse, som vi foranstaltede fra 1954 til 1959, fremgår det også, at der her er noget, som man måske kan være lidt usikker over for.

De to partiets lovforslag går ud på at beskatte dividende i brugsforeningernes skatteopgørelse, selv om dividende, som det allerede er nævnt, er at betragte som en billigørelse af medlemmernes indkøb og forbrug gennem en forbrugsforening. Men samtidig kommer man med en indrømmelse over for aktieselskaberne med hensyn til beskatningen, idet man foreslår, at det skattefrie fradrag på $2\frac{1}{2}$ pct. af aktiekapitalen fremtidig forhøjes til 5 pct., hvilket giver grundlag for en skattelettelse.

Mit parti vil gøre en indsats for at få en retfærdig beskatning af såvel købmandstanden som brugsforeningsbevægelsen, uden at vi vil skele til det politiske eller slå politisk mønt af det. Vi mener, at man igennem en retfærdig beskatning må lade de menneskelige og samfundsbetonede synspunkter gå forrest og frem for de snævre partitaktiske.

Vi kan derfor ikke se det rigtige i de foreliggende forslag, som de er bygget op, idet venstre og de konservative vil slå aktieselskaberne og Kooperationen i hartkorn i beskatningsmæssig henseende. Man bør jo huske på den store forskel mellem de to former, som allerede er nævnt her, idet Kooperationen er det levende arbejde i forbruger kredse, som har samlet sig i et fællesskab for at kunne købe og producere billigt til medlemmernes forbrug, medens for-

[Axel Sørensen.]

holdene under aktieselskabsformen er mere upersonlige. Selv om selskaberne drives og ledes på den bedste måde, vil der altid være knyttet den opfattelse til aktieselskabsformen, at baggrunden er kapitalen og afkastningen til en mindre kreds af aktionærer, en afkastning, der helst skal være så stor som muligt. Vi har her i landet love, der skal værne den enkelte forbruger imod for høje priser og avancer. Ser vi på de prisundersøgelser, der har fundet sted, fortæller de os, at henstillinger om sænkning af priser og avancer kun undtagelsesvis har været rettet til kooperationen. Vi gennemlever et tidsafsnit, hvor øgede prisstigninger i omkostningsniveauet bringer nye usikkerhedsmomenter. Af disse grunde tror jeg, at folketinget ville gavne landet som helhed og forbrugerne i særdeleshed ved ikke at lægge for store hindringer i vejen for en prisregulerende faktor som den, kooperationen nu engang er.

Jeg har derfor den opfattelse, at de lovforslag, de to partier har fremsat, ikke vil løse de problemer, som man i virkeligheden tilsigter at løse med hensyn til prisregulering. Disse forslag har jo den slagside, at man ønsker dividende og bonus beskattet, men ikke, hvad der ydes i rabatter. Hvis man nu vil beskatte det ene, ja, så kunne man jo bygge forslaget sådan op, at man også beskattede det andet. Måske ville det være rigtigt, hvis man brugte dividendeformen som rabatform, så var alle stillet lige; det har vi talt om i det udvalg, hvor vi drøftede sagen, men hvor vi ikke kunne få en indrømmelse eller konstatering af, at rabatter er noget, der har med skat at gøre.

Den undersøgelse, der er foretaget vedrørende beskatningen af købmændenes detailbutikker og brugsforeningerne — jeg tror, det var i perioden fra 1954 til 1959 — viste jo, at beskatningsgraden var en ubetydelighed højere for detailhandlernes vedkommende end for brugsforeningerne ved samme omsætningsstørrelse; men det blev også konstateret, at man havde glemt at tage hensyn til visse ting, nemlig beskatning af lønninger til regnskabsførere, revision o. lign., som indgår i brugsforeningernes beskatning. Man må også huske på forhøjel-

sen af skattegrundlaget; hvert fjerde år foretages der en ejendomsskyldforhøjelse, der medfører en skærpelse af kooperationens beskatning på bekostning af forbrugerne, forbrugerne såvel i by som på land.

Den undersøgelse, der blev foretaget, fandt sted i 15 skattekrede, tror jeg det var. Da der findes 84 skattekrede i landet, kan man sige, at undersøgelsen fandt sted på et spinkelt grundlag, og hvad der gør det endnu spinklere, er, at man, som det fremgår af betænkningen, på grund af ufyldestgørende oplysninger har måttet udskyde en stor part af de købmandsoplysninger, der var fremkommet, idet de ikke hvilede på noget sikkert grundlag.

Hvis vi skal have ro om dette stadig tilbagevendende spørgsmål — og det skal vi søge at få — tror jeg, vi burde foranstalte en virkelig tilbunds gående, bred undersøgelse, som kunne vise os de virkelige forhold og danne baggrund for den skattelovgivning på dette område, som burde indgå i en skattereform. Lad så den nuværende beskatning være taget op til behandling her. Det kan også nævnes — det er nævnt af forskellige ærede ordførere — at der er en udvikling i gang; jeg tænker her på, at HB har indledt en udvikling med henblik på forbindelse mellem FDB og de større brugsforeninger — et forhold, som jeg personligt mener kan bidrage til uro i de udenfor stående brugsforeninger med hensyn til selve det principielle grundlag.

Mit parti mener, at vi med henblik på, hvad vi kan komme til at møde af konkurrence udefra — jeg tænker her bl. a. på fællesmarkedets fremtrængen også ind over Danmarks grænser, hvis vi bliver medlem af det — må have klarhed over beskatningen inden for landets grænser af på den ene side den frie købmand og på den anden side kooperationen. På dette grundlag vil det radikale venstre deltage i dette lovgivningsarbejde og uden partitaktiske hensyn bidrage til, at denne beskatning kan komme til at hvile på et så reelt og retfærdigt grundlag som vel muligt.

Kai Moltke: Jeg kan ikke lade være med at begynde med at udtrykke min undren over, at det første, man kan jo ikke sige samlede initiativ, men så tvedelte initiativ,

[Kai Moltke.]

som fremkommer fra VK-partierne, netop efter de debatter, der har været ført i tinget, er et forslag om skatteforhøjelse og ikke netop om skatnedsættelse — ganske vist skatteforhøjelse i en abstrakt retfærdigheds navn. Jeg mener dog, at dette udgangspunkt bør noteres, da det jo kun er en begrænset kreds, som vil nyde godt af en nedsættelse i overensstemmelse med letelsen af aktieselskabsbeskatningen.

Det næste, jeg kunne have lyst at sige, er, at man i virkeligheden i sine principielle erklæringer går ind for at ville sætte et lighedstegn mellem to på alle væsentlige områder forskelligartede faktorer. Der er jo den forskel, at et aktieselskab, hvis det er fornuftigt ledet efter de gængse principper, har det formål at indbringe de størst mulige indtægter gennem produktion og salg, medens et kooperativt foretagende, hvis det fungerer rigtigt, har det formål at fremskaffe de billigst mulige varer til en kreds af forbrugere. At ville sætte et lighedstegn for disse to organisationers målsætning er et forsøg, som i alle tilfælde mit parti ikke vil være i stand til at acceptere.

Det næste spørgsmål, jeg kunne lide at komme ind på, er de givne motiveringer for, at det er særlig nødvendigt at revidere beskatningen netop nu. Det ærede medlem hr. Ib Thyregod opholdt sig i sin tale ved, at Kooperationen i virkeligheden har skiftet karakter. Hvori består denne karakterændring? I at man har fulgt de moderne regler, samfundet arbejder med, og som går i retning af koncentration. Men her står Kooperationen faktisk over for enten at følge spillets regler, så længe vi lever i et konkurrerende samfund, eller også at pakke sammen. Det ville jo være en temmelig uhistorisk form for Kooperation, som bevarede strukturen fra den lille landsbybrugsforening. Så siger man, at brugsforeningerne er gået væk fra det solidariske ansvar. Ja men det er et af de træk, som hører med til tiden, og det skulle da ikke være nogen begrundelse for, at dividende, som er et af de oprindelige træk, der har eksisteret næsten fra den første brugsforening, nu skal bringes ind under overkursberegningen.

Nu havde det vel været klogere, dersom de to partier kandiderede efter som blok

at overtage regeringsmagten, om de havde nøjedes med at fremsætte ét forslag og vise i alle tilfælde en minimal enighed. Men man kan næsten spore interesse modsætninger — alle har undtagelser fra principperne. De konservative er bragt så vidt som til at undtage andelsmejerier og andelslagterier, hvor efterbetaling efterhånden er blevet en sædvanemæssig historie. Ja men dividenden er pinedød også noget sædvanemæssigt i Kooperationens historie. Venstre går et skridt videre og siger: lad os få indkøbs- og salgforeninger undtaget fra aktieselskabsbeskatningen. De konservative polemiserer og siger: bring os statistikker over, hvor mange gange sådanne selskaber, som konkurrerer i privat aktieselskabsform, beskattes mere end indkøbsforeningerne. Men her ser vi gud ske lov og tak, at venstre tager forbehold med hensyn til at følge med så langt ind i den moderne aktieselskabsfilosofi. Det tror jeg venstre gør særlig klogt i, for spørgsmålet om at fremskaffe varer til de lavest mulige omkostninger og til den billigst mulige pris må vel i særlig grad gøre sig gældende som noget påskønnelsesværdigt for dem, der påberåber sig at repræsentere et erhverv, i hvilket — det har de tre vise mænd for nylig talt om — ca. 40 pct. af indkomsten vistnok stammer fra subsidier. Måske var tiden inde til, at dette erhverv prøvede at fremskaffe billigere varer og lavere omkostninger, så trykket kunne lettes en smule.

Til gengæld har venstre, som ellers har tradition for at sige, at de var hovedfædere ved Kooperationens vugge, nu ment, at barnet er blevet så voksent, at det uden videre kan udstødes af reden. Det er den samme naturhistoriske proces, man kender fra storken; når storkeungerne er ved at blive for gamle og fylder for meget i reden, bliver de smidt ud til fordel for det yngre kuld: den frie købmand og de virksomheder, der har forbindelse med ham. Når venstres oprindelige grundlag — landbruget — ikke kan trives, og dets udøvere i stigende antal må flytte til byerne, hvor andre erhverv udvider sig, kan et parti på samme måde blive stillet over for et valg. Vi kender jo alle disse hensyn og den opportunismens lov, som mange gange kan præge hæderkronede bestræbelser, specielt i det sidste år før et valg.

[Kai Moltke.]

Jeg er nu ikke sikker på, at den landlige del af partiet venstre i særlig grad føler sine interesser varetaget ved netop denne form for beskatningslovgivning. Man er nødt til at tage med i billedet, at venstre endnu er sammensat på en sådan måde, at partiet ikke kan præstere den sammenhængende og sluttede logik, som de konservative møder op med. Derfor denne tretrinsraket, venstre har skabt med hensyn til beskatningen af kooperationen; man tør ikke fuldt konsekvent følge sin partner i kapløbet om den frie købmand og den private handel.

Endnu et sidste angreb på henvisningen til lighedsprincippet. I hvilken tid er det, de to partier foreslår en sådan beskatningsform? Ser man på forslagene, skulle man tro, at vi endnu levede i det hyggelige, isolerede gamle nationalsamfund. Men hvad er det nye på handelens område, som kooperationen står over for? Vel først og fremmest det, at vi på det danske marked får kædeforretninger og udenlandske koncerner, som arbejder efter og er underkastet helt andre regler end både den danske fri købmand og kooperationen. Spørgsmålet er derfor, hvor stor ligheden er i det danske samfund i øjeblikket med sådanne typer for kapitalistisk handels- og industrivirk-somhed.

Man har her nævnt indkøbsforretninger, som vedrører landbruget, korn- og foderstofindkøb, gødningsindkøb o. s. v., medens man gik uden om det mere problematiske f. eks. brændselområdet, hvor det drejer sig om kul og olie, og også til en vis grad gødningsimporten. Var der ikke mere grund til for det høje ting, i betragtning af markedsplanerne og markedsudviklingen, at koncentrere sig om dette og undersøge, om der er ligelig beskatning med hensyn til indkomst efter aktieselskabsloven mellem danske selskaber og udenlandske selskaber, i hvilke den større halvdel befinder sig uden for landets grænser? Den højtærede handelsminister lovede i sin tid at undersøge dette spørgsmål og overveje at indføre forholdsregler, som var egnede over for den udenlandske kapital stadigt mere dominerende holdning inden for visse importbrancher. Med de tiltagende tendenser til internationalt prægede kæder og kæde-

forretninger, disse blandede selskaber med trafik over grænserne, er indkomstberegning efter aktieselskabsbeskatningen jo et teoretisk fænomen, et bogholderitrick, fordi moderselskabet i udlandet altid kan sælge til den danske filial til en sådan pris, at denne næsten intet behøver at betale i skat, og dette fører i virkeligheden til, at der bogføres et større valutatab og en større direkte indtægt til det udenlandske moderselskab, som ikke kan beskattes.

Under disse forhold finder mit parti, at der, hvad angår ligelig beskatning af de forskellige produktive og forretningsmæssige faktorer her i landet, er opgaver, det er vigtigere at tage stilling til end dette forsøg på, medens man driver agitation om nedsættelse af skat, at ville forhøje den i kooperationen.

Jeg vil selvfølgelig hellere end gerne se disse problemer sammen med andre behandlet sagligt i et udvalg og ser også gerne, at regeringen, som her spiller skyggespil som den tredje partner, eventuelt som mægleren mellem venstre og de konservative, lægger sine kort på bordet, så vi, når alle faktorer er til stede, kan tage stilling dertil. Bliver det til en duet? Bliver det til en trio? Eller bliver det, efter det ærede medlem hr. Axel Sørensens udtalelser, til kvartetten, som her prøver at sætte nye spor for en uheldig samling med kooperationen som offer?

Mose Hansen: Det er nu tredje gang, at aktieselskabsbeskatningen foreslås ændret med hensyn til beskatningen af de kooperative virksomheder. De to tidligere fremsatte lovforslag har jo været regeringens, og jeg har dér redegjort for vort partis principielle syn på kooperationsbeskatning.

Vor stilling til en ændret beskatning på det nævnte område er begrundet i det statistiske materiale, som foreligger i den afgivne kommissionsbetænkning fra 1959-60. De statistiske oplysninger, beregninger og kommentarer, som kommissionsbetænkningen indeholder, viser for os i hvert fald, at den gældende skattelovgivning betinger en lempeligere beskatning af forbrugskooperationen i forhold til den private butikshandel. Størrelsen af den skattemæssige begunstiggelse varierer fra sted til sted, og andelsbevægelsens repræsentanter, som har

[Mose Hansen.]

været medlemmer af kommissionen, har, så vidt jeg kan se og er orienteret, heller ikke kunnet påvise fejl i de foretagne sammenligninger og beregninger, ligesom de ikke har kunnet fremlægge et bedre og rigtigere sammenligningsgrundlag.

Jeg har under tidligere forhandlinger om beskatning af kooperationen fremhævet, at vort parti ønskede, at det tidligere nedsatte folketingsudvalg til behandling af regeringens forslag måtte finde en farbar vej i beskatningsmæssig henseende, således at spørgsmålet om kooperationsbeskatning kontra beskatning af den private handel blev løst på et grundlag, der bringer den skattemæssige forskelsbehandling til ophør.

Vort partis principielle syn på en ændring af forbrugskooperationens beskatning begrundes tillige med, at efter vor opfattelse har brugsforeningerne ændret karakter og er blevet landsomfattende sammenslutninger såsom Hovedstadens Brugsforening, der ligner andre handelskoncerner oprettet efter aktieselskabsprincip. Derfor er vi tilhængere af, at beskatningen af kooperationen nu foretages ud fra et regnskabsmæssigt overskud og ikke ud fra et formuegrundlag, således som det er gældende i øjeblikket.

Vort parti er også af den opfattelse, at det ikke skal være ved hjælp af forskellige beskatningsregler, de to handelsformer, privat-handelen og forbrugskooperationen, konkurrerer, men derimod gennem en aktiv prispolitik, hvor priserne til forbrugerne fremgår af de to handelsformers dygtighed til at indkøbe og til at formindske omkostningerne, idet de tilbyder forbrugerne varerne til rimelige priser ud fra de foretagne kalkulationer over omkostningerne. Det står brugsforeningerne frit for at føre en sådan prispolitik, at der ingen dividende bliver at udbetale, og set ud fra et forbrugersynspunkt er der kun én farbar vej til at foretage sammenligning af priser ved den private handel og ved brugsforeningerne, og

det er nettopriserne efter fradrag af rabat og dividende. Dividendens prissænkende betydning vanskeliggør en sammenligning, når dividenden først kommer til udbetaling efter regnskabsårets afslutning og ikke ved det foretagne indkøb. Dividenden eller overskuddet kan efter vor opfattelse ikke ligestilles med rabat, som udbetales, hvad enten der er overskud eller underskud. Dette fremgår også af betænkningen fra den kommission, der har været nedsat til behandling af kooperationsbeskatningen.

Der foreligger denne gang intet regeringsforslag, men derimod lovforslag fremsat henholdsvis af venstre og det konservative folkeparti. Den udformning, venstres lovforslag har fået, kan vi principielt give tilslutning, idet der heri foretages en adskillelse mellem forbrugskooperationen, som sælger til private forbrugere, og den kooperation, som sælger varer til brug i en erhvervsvirksomhed, og hvor et eventuelt overskud kommer til udbetaling og beskattes sammen med andelshaverens indtægter.

Indkøbs-, produktions- og salgforeningerne har haft en meget stor betydning for det stade, hvorpå landbruget står i dag; de nævnte foreninger handler kun med medlemmer, og overskuddet beskattes sammen med andelshavernes indtægter. Derfor ønsker vi disse foreningers skattemæssige forhold bibeholdt.

På mit partis vegne kan jeg give tilslutning til, at de kooperative virksomheder, der efter lovforslaget skal beskattes som aktieselskaber, på alle andre områder med hensyn til skattefri afskrivning ved investering og investeringsfonds ligestilles med aktieselskaber.

Vort parti er også tilhænger af den foreslåede ændring, hvorefter aktieselskaber i fremtiden får ret til et skattefrit fradrag på 5 pct. af aktiekapitalen i stedet for 2½ pct., inden indkomstbeskatning beregnes, idet en sådan ændring synes os påkrævet; det vil fremme opsparingen i aktier og dermed

[Mose Hansen.]

lette industriens investeringsproblemer og -ønsker.

Jeg vil til slut gerne sige, at vort parti håber, at der nu må blive fundet en virkelig løsning på kooperationsbeskatningsproblemet, så spørgsmålet kan bringes ud af den politiske debat og der kan blive tilvejebragt nye og ligelige forhold mellem de to erhvervsformer, som begge har stor betydning, med henblik på at skabe de bedst mulige konkurrenceforhold med priser til gavn for forbruger og samfund.

Ib Thyregod: Jeg vil gerne gøre en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Axel Sørensen, som omtalte spørgsmålet om at nå frem til lighed i beskatningen mellem brugsforeningerne og den private handel. Jeg forstod, at det ærede medlem ville arbejde i denne retning, men jeg har peget på, at den lovgivning, vi har i øjeblikket, ikke virker retfærdigt, og jeg ville ønske, at det ærede medlem selv ville fremsætte sine tanker — om ikke før så i udvalget — med hensyn til, hvordan han mener man kunne finde frem til en retfærdigere ordning end den, vi har i øjeblikket. Vi mener altså, at de synspunkter, vi har gjort gældende her, er de rigtige.

Det ærede medlem hr. Kai Moltke sammenlignede HB med en storkeunge, der selv kunne flyve. Idet jeg tager dette billede op, vil jeg gerne sige, at det forekommer mig, at HB nu selv må kunne flyve, i den forstand at det må kunne klare sig selv uden skattemæssige lempelser. Ifølge HBs sidste og forrige regnskab er det ejer af 44 ejendomme til en ejendomsskyldværdi af 18 mill. kr. og en bogført værdi på 24 mill. kr., og skatten har andraget 260.000 kr. Hvis man tænkte sig, at der var tale om et aktieselskab, ville beskatningen være langt højere. Derfor mener jeg virkelig, at storkeungen efterhånden må kunne flyve.

Lad mig sige til sidst, at det er rigtigt, at der er problemer med de udenlandske koncerner, men her er det vigtigt, at der, inden en virkelig konkurrence kommer i gang, skabes lighed mellem privat handel og Kooperation, således at konkurrencen også i den henseende kan foregå på lige vilkår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Heie: Da der af forslagsstillerne er udtrykt ønske om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning *vedtoges dette forslag.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af Folketinget Bækgaard har meddelt mig, at han ønsker til landbrugsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren foranledige, at den jordværdiberegning, som hartkornsansættelsen er udtryk for, ophæves helt, så jordværdiberegningen udelukkende har den nuværende bonitetsberegning til grundlag?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 6. november kl. 14 med følgende dagsorden:

- 1) *Fremsættelse af lovforslag.*
- 2) *Spørgsmål til ministrene.*
- 3) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Fanger m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v. [af Ib Thyregod m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Fanger m. fl.],

forslag til lov om ændring i lov om særlig indkomstskat m. v. [af Ib Thyregod m. fl.],

[Formanden.]

forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Fanger m. fl.]

og

forslag til lov om ændring i lov om investeringsfonds [af Ib Thyregod m. fl.]

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 14⁴⁰.

16. møde.

Onsdag den 6. november kl. 14.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om nedslag i skatteansættelsen for folkepensionister m. fl.

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forsorg for invalidepensionister og folkepensionister,

forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Om ophævelse af bestemmelser om alderdomshjem og plejehjem) og

forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension. (Om ophævelse af forskellige bestemmelser).

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde.

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om foranstaltninger mod olieforurening af havet.

I skrivelse af dags dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om forlængelse af lov om valutaforhold m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler landbrugsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om salg af skind og huder ved offentlig auktion.

I skrivelse af dags dato meddeler justitsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ministres ansvar og forslag til lov om ændringer i lov om rig retten.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen. (Om erhvervsskattens ophævelse) og

forslag til lov om ændring af lov om erhvervsskattens afløsning i visse kommuner m. v.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om valg til folketinget.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om udbygning af statens seruminstitut.

Efter at fuldmægtig *Axel Clausens* hverv som midlertidigt medlem af folketinget er ophørt, har vedkommende gruppe udpeget *Hagen Hagensen* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændringer i skifteloven og forslag til lov om ændring i lov om afgift af arv og gave samt til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueksat til staten.

Den pågældende er herefter valgt.